

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

judicio de Ebbonis abjectione, quasi discordia esset in Remensi Ecclesia pro ejus ordinatione. Unde idem Papa Domino Carolo, sed & Guntbaldo Archiepiscopo, & eidem Hincmaro literas misit, ut cum post diem sancte Resurrectionis Missos suos in servitium Imperatoris mitteret, Treviris cum Episcopis ad hanc discordiam sapientiam convenire studerent.

VIII. Ad probandam autem utramque regulam utar etiam testimonio Hincmari ad Nicolaum Papam scribentis. Hinc juxta Sardinense Concilium, inquit, summus prima & sancte sedis Romane Pontifex pro examinis renovatione ad se reclamans & refugientis cum sua clamoratione dejecti provincialis Episcopi non statim singularitate privilegij & auctoritatis sue restituit, sed remittens eum ad provinciam ubi causa patrata fuerat, ----- aut finitimis Episcopis dignatur scribere, aut e latere suo mitti qui habentes ejus auctoritatem presentes cum Episcopis judicent, & diligenter causam inquisitam definiant.

Ap. Flooard.
lib. 3. Hist. Rem.
c. 13.

CAPVT XXIII.

Synopsis.

I. Contendebant praeerea Episcopi Gallicani appellari non posse à iudicibus electis, etiamsi ij electi essent post appellationem. Ei Gallorum desiderio contradixit Nicolaus primus in causa Rothadi Episcopi Suesionensis. Narratur historia depositionis Rothadi.

II. Dejectionis ejus certior factus Nicolaus, excanduit, praesertim quòd intelligeret ordinatum fuisse in loco ejus Episcopum, spreta appellatione. Itaque ad Hincmarum scripsit, non oculis doloris indicis, adeo ut suspensionem à divinis intentaverit.

III. Synodi acta confirmatorum se negat Nicolaus donec Rothadus fuisset auditus. Tum irascitur ob depositionem Rothadi peractam post appellationem. Scribendum autem fuisse ad Summum Pontificem, iam mecum appellatum non fuisset, ut cognosci posset an is causam retrahere vellet. quòd contrarium est canonis Sardinensis.

IV. Canones violatos ait ex eo capite quòd Episcopus in loco Rothadi fuerit ordinatus post appellationem. Episcopi verò excipiunt eum post appellationem expetisse iudicium Episcoporum. Quid dein actum à Nicolao.

V. Temperata fuit excandescencia Nicolai. Postulat ut aut Episcopi Rothadum restituant, aut aliquos Romam mittant quos coram iudicium renovari possit apud sedem apostolicam.

VI. Hinc occasionem sumpsit Hincmarus scribendi celebrem illam epistolam ad Nicolaum; in qua evulgantur quinque arcana Episcoporum Gallicanorum quoad depositionem Episcoporum. Explicantur regule illae.

VII. Pallium interdum tribuebatur Episcopis, iametsi Metropolitanis non essent. Hi verò contendebant sibi quoque competere privilegium exemptionis à jurisdictione synodorum. Verum exemptio illa non

devogabat auctoritati synodorum. Pallium autem concedi nemini poterat, ob exemptionem illam, absque consensu Regis & Episcoporum Gallicanorum.

VIII. Gregorij igitur quarti & Leonis quarti constitutiones in usum receptae non erant in Gallia, cum id quòd dicitur ante ab eis constitutum fuerat in gratiam omnium Episcoporum, ab Hadriano tribuitur Alvaro Episcopo Nannetensi tanquam privilegium, ratione Pally.

IX. Magni momenti sunt verba Hincmari ex quibus quinque ille Gallorum regule colliguntur.

X. Galli perveraciter contendunt appellari non posse à iudicibus electis, contra tendente Nicolao Papa. Mirabile temperamentum Hincmari.

XI. Ruituram prorsus ecclesiasticam disciplinam scribit ad Nicolaum Hincmarus si sententia adversus Rothadum à iudicibus electis lata infringatur.

I. **P**RÆTER duas regulas Episcoporum Gallicanorum à nobis propositas capite superiori, tertia quoque prorsus animosè propugnabatur à nostris, non posse nimirum Episcopum damnatum provocare à iudicibus electis, tametsi ij electi essent post appellationem interpositam ad sedem apostolicam. Sed fatendum est Summos Pontifices se ad hanc regulam non accommodasse, licet alias devorassent. Contra, Nicolaus primus ei aperte contradixit in causa Rothadi Episcopi Suesionensis. Varia ei crimina obiecta fuerant in synodo habita in Convicino villa propter Sylvanectum anno octingentesimo sexagesimo tertio, in primis verò depositum ab eo Presbyterum injustè, dissipata bona Ecclesiae, oppigneratum calicem aureum, spretas Metropolitanis monitiones. Cum autem in eo res esset ut sententia jamjam in eum ferenda esset, provocavit ad sedem apostolicam, prorogarique tantisper iudicium obtinuit donec ipse Romam accessisset. Interim schedulam porrexit nonnullis Episcopis synodi, eorum opem implorans. quam schedulam se interpretatus est Hincmarus, quasi Rothadus ad iudices electos provocaret. Itaque Rex synodum transfudit ab suburbium Suesionense, ubi accusator quoque sex Episcopos elegit, quos iudices esse cupiebat. Episcopi verò ad quos Rothadus scripserat, tum etiam sex qui ab accusatore electi erant, eum deponunt, ac statim Episcopum alium in loco ejus ordinant. Ipse verò in exilium pulsus, in monasterium projectus est.

II. Dejectionis ejus certior factus Papa Nicolaus, excanduit, praesertim cum intelligeret ordinatum fuisse in loco ejus Episcopum, spreta appellatione. Statim itaque ad Hincmarum scribit ut famae & sedi suae Rothadum restituat intra spatium triginta dierum postquam hanc epistolam receperit, vel si sententiam existimet esse justam, aut ipse

ipse Romam veniat, aut Legatum mittat, ut jus partium agnoscere Pontifex possit. Quod si obedire contempserit Hincmarus, eum Nicolaus à Missarum solemnibus celebrandis suspendit.

III. Interim synodi Sylvanectensis acta Romam deferuntur ab Odone Episcopo Belvacensi; quæ confirmatum se negat Pontifex (id enim postulabatur) donec auditus fuisset Rothadus. In epistola autem scripta ad synodum significat gravissimam offensionem sibi concitatum esse ex eo quod Rothadus depositus sit nulla ratione habita appellationis ab eo interpositæ ad sedem apostolicam. Ait verò, secundum canones Sardicenses permissam esse appellationem; ac tametsi Rothadus non appellasset, eam tamen juxta canones illos incubuisse necessitatem ut ad Summum Pontificem scribendum fuerit; quò sciri ac cognosci posset an is causam retractari vellet, ac judices ea de causa dare. Sed heic obiter adnotandum est Nicolai mentem in hac ultima clausula contrariam esse canoni Sardicensi, qui necessitatem synodo non imponit mittendi acta ad Summum Pontificem, nisi in casu appellationis, ut dein ipse judicare possit an judicium sit renovandum.

IV. In epistola verò xix. ad Hincmarum manifestè peccatum esse ait ab Episcopis adversus canones, eò quod post appellationem Rothadi alium Episcopum in loco ejus ordinaverant. Et quoniam Episcopi excipiebant eum post appellationem ad sedem apostolicam Episcoporum judicium expectasse, reponit Nicolaus ex Rothadi ore intelligendum esse quænam ipsi mens tunc fuerit. Quamobrem eis præcipit ut duo vel tres ex ipsis veniant ad sedem apostolicam, vel vicarios suos mittant, Rothadumque adduci faciant, ut partium jura intelligi possint. Quod si intra triginta dierum spatium à diè receptionis hujus epistolæ paritum non fuerit, eos suspendere se ait à Missarum solemnibus celebrandis. Declarat autem se, si illi moras neçant, ad Rothadi absolutionem processurum. Ipsum quidem Rothadum à nobis, inquit, apostolicæ sedis more à damnationis vinculo fore solvendum. Ut autem Episcopos in partes trahat, eorum quoque interesse ait ut negotium illud ea ratione terminetur. privilegia enim apostolica sedis multum valere ad propulsandas injurias quas Episcopis fortè inferri contingit. quod enim nunc Rothado accidit, posse statim unicuique eorum evenire. Adferam autem ipsa verba Nicolai: *Privilegia sedis apostolicæ regmina sunt, ut ita dicam, totius Ecclesiæ catholice. Privilegia inquam hujus Ecclesiæ munimina sunt*

Tom. II.

circa omnes impetus pravitatum. Nam quod Rothado hodie contigit, unde scitis quòd cras cui-libet non eveniat vestrum? Sic Apostolus admonet dicens: Qui putat se stare, videat ne cadat. Quòd si contigerit, ut verbis utamur prophetiis, ad cuius rogo, confugietis auxilium?

V. Ex hac porro epistola constat temperatam jam tum fuisse excandescenciam Nicolai; qui paulò commotior Rothadum restitui jusserat, scripta ad Hincmarum epistola, quòd de juri non potuisset pendente appellatione. Nam in posteriore ista ad Episcopos synodi Sylvanectensis, quæ scripta non est imprudenter, sed post maturam deliberationem, declarat non cogitare se de restituendo Rothado nisi postquam constiterit nolle eos Romam accedere, aut vicarios mittere, pro retractanda ejusdem Episcopi causa.

Itaque post epistolas Nicolai ad synodum, ad Regem, & ad Hincmarum scriptas, Rothadus monasterio egredi jussus est. Papa verò ad eum dein scripsit ut si se non existimet habere bonam causam, abstineat à profectio-
Nicol. ep. 34. ad Rothadum.
 ne in Urbem. se enim Episcopis scripsisse gratam sibi fore restitutionem ejus, si ipsi ita censuerint, vel aliquos ex ipsis Romam mittant queis coram judicio renovari possit apud sedem apostolicam.

VI. Hinc occasionem sumpsit Hincmarus scribendi ad Nicolaum eam epistolam quæ apud Flodoardum extat in libro III. historia Remensis cap. XIII. in qua evulgantur quinque arcana Episcoporum Gallicanorum quoad depositiones Episcoporum. Primum enim docet synodis comprovincialibus juxta canones Nicænos & aliorum Conciliorum ac decreta Pontificum Romanorum competere jus definiendi omnes causas Episcoporum vel Clericorum, neque necessarium esse ut ob eas Summum Pontifex adeatur. Tum si quid dubietatis emerferit in judiciis Episcoporum, id est, si ea causa incidat quæ definita non sit in canonicis, & quæ propterea definiti nequeat in synodo unius vel plurium provinciarum, accedendum esse ad divinum oraculum, id est, ad sedem apostolicam. Tertio, Episcopum, postquam depositus fuerit, appellare posse, si velit, Episcopum Ecclesiæ Romanæ; id est, ejus appellationem admitti non posse antè quàm judicatus sit, & à gradu suo dejectus in synodo provinciali, juxta Concilium Sardicense. Tum verò renovandum esse judicium, si Romanus Episcopus jusserit renovari. Quarto, appellari prorsus non posse à sententia Episcoporum quos judices elegerint accusator & reus. Quinto, Metropolitanos qui Pallium à Summo Pon-

Z z

tifice receperunt, judicandos non esse ab Episcopis provincialibus absque auctoritate sedis apostolicæ, quemadmodum à Leone Papa decretum est. Axioma illud non receptum erat absolute in Gallia, ut adnotatum est superius, quum relata sunt exempla Metropolitanorum dejectorum. Veruntamen certum est potuisse Papam, si ita existimaret, sibi reservare iudicium Metropolitanorum, ut supra vidimus factitatum à Celestino, Leone, & Hilario. At Hincmarus, ut satis Pontifici faceret, & ut sibi, qui Metropolitanus erat Remensis, patrocinaretur, regulam illam invehere conatus est.

VII. Interdum autem Episcopis, contemplatione meritorum, Pallium à sede apostolica tribuebatur, tametsi illi non essent Metropolitanitani. Hi verò contendebant sibi quoque competere privilegium exemptionis à jurisdictione synodorum, ut patet ex Theodulfo Aurelianensi Episcopo, qui sub Ludovico Pio depositus fuit. Ait enim:

*Solius illud opus Romani Præfulis extat,
Cujus ego accepi Pallia sancta manu.*

Attamen si penitiùs introspeciamus privilegium quod unà cum Pallio Hadrianus secundus concessit Actardo Episcopo Nannetensi anno octingentesimo sexagesimo octavo, facile deprehendemus illud coerceri ad casum appellationis vel recusationis, exemptionem verò illam non derogare auctoritati synodorum. Præterea concedi Pallium nemini poterat absque consensu Regis & Episcoporum Gallia, ob exemptionem illam à jurisdictione. Hæc sunt Hadriani verba ad eundem Actardum Episcopum Nannetensem: *Nullus Metropolitanorum antistitum vel ceterorum Episcoporum in controversia criminis, si sedem appellaveris apostolicam, vel ejus speciali expetieris audiri vel discuti fortassis examine, presumat de te proferre, non nostro premissis decreto, iudicium, sed apostolicæ sedis tantum referveris examinandus vel iudicandus incunctanter arbitrio.*

VIII. Ceterum ex his Hadriani verbis petitur validissimum argumentum ad probandum constitutiones Gregorij quarti & Leonis quarti receptas tum non fuisse in Gallia; cum id quod triginta antè annis constitutum fuerat in gratiam omnium Episcoporum, nimirum ut si sedem apostolicam appellaverint, eorum iudicio superfedeat, nunc ab Hadriano tribuatur Actardo ut privilegium, contemplatione Pallij.

IX. Magni autem momenti sunt verba Hincmarij ex quibus quinque illæ regulæ colliguntur, ideòque operæ pretium fuerit ea referre. *I. Absit enim à nobis ut privilegium*

prima & summa sedis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Pontificis pro sic parvo pendamus ut controversas & jurgia tam superioris quam etiam inferioris ordinis, quæ Nicæni & ceteri sacrorum Conciliorum canones & Innocentij atque aliorum sanctæ Romanæ sedis Pontificum decreta in synodis provincialibus à Metropolitanis præcipiunt terminari, ad vestram summam auctoritatem fatigandam ducamus. III. At si foris de Episcopis causa nata fuerit unde certa & expressa in sacris regulis non habeamus iudicia, & ob id in provinciali vel in comprovinciali nequeat examine definiri, ad divinum oraculum, id est, apostolicam sedem, nobis inde est recurrendum. IV. Si etiam de majoribus causis à provinciali Episcopo ad electorum iudicium non fuerit provocatum, III. & in aliqua causa idem Episcopus fuerit iudicatus, id est, à gradu suo in comprovinciali synodo dejectus, & putat se bonam causam habere, & appellaverit qui dejectus est, & confugerit ad Episcopum Romanæ Ecclesiæ, ---- ad illius dispositionem secundum septimum Sardicenses Concilij capitulum renovabitur examen. V. Nam de Metropolitanano per sacras regulas constituto, qui ex antiqua consuetudine ab apostolica sede Pallium accipit, sicut Leo ad Anastasium, quod & Nicænum Concilium innuit, & ceteri Romanæ sedis Pontifices in decretis suis ex sacris canonibus monstrant, sedis ipsius Pontificis etiam ante iudicium est sententia prestolanda.

X. Tanta autem erat Ecclesiæ Gallicanæ pervercatia quoad quartum canutharum regularum, ut cum ipsa juxta canones Africanos contenderet admittendam non esse appellationem à sententia iudicum electorum, videret tamen Nicolaum multum urgere ut Rothadus Romam adduceretur, quò Episcopi mitterent vicarios, quibus coram causa retractaretur, ea erat, ut dixi, Episcoporum Gallicanorum in hoc capite pervercatia, ut temperamentum quaesiverint quò utrorumque jura salva & illibata permanerent. Hincmarus enim scribit iustum esse ut Rothadus Romam proficiscatur, quandoquidem ita jubeat Summus Pontifex; cum æquum prorsus sit ut quilibet Episcopus ab eo vocatus Romam accedat, nisi legitima excusatione prapediatur; tum æquum pariter esse ut Episcopi illuc mittant vicarios suos, cum id Summo Pontifici placeat, in quo satisfacit dignitati sedis apostolicæ. Sed tamen eos limites præscribit potestati suorum vicariorum, ut manifestè appareat eum providere voluisse ne quid detrimenti caperent jura canonica Ecclesiæ Gallicanæ. Neque enim eos mittit ut accusatores, aut ad convincendum Rothadum, sed ut repellant accusationes

impactas Episcopis Gallicanis, ac si debita apostolica fedi reverentiam contemnerent viderentur repudiata Episcopi illius appellatione, tum etiam ut Nicolao suppliciter significantur iudicatum ab illis fuisse Rothadum, qui ad iudicium electorum provocaverat, juxta canones Africanos & decreta sancti Gregorij. Hæc sunt verba Hincmari in epistola ad Nicolaum: Cum eo, id est, Rothado, quia vobis placet, cui cuncta bona placent, mittimus vicarios nostros, non ut accusatores ad conflegendum, sed ut à Rothado atque à vicinis nostris, qui causam pleniter ac veraciter aut nesciunt aut scire non volunt, accusati, quod non in contemptum sedis apostolicæ appellentem Rothadum secundum Sardicenses canones sedem apostolicam, sed eum qui ad electorum iudicium de certis capitulis provocavit, juxta Carthaginenses & Africanos canones ac decreta beati Gregorij, regulariter iudicavimus, vestra summæ auctoritati humiliter intimandum.

XI. Demum Hincmarus orat Nicolaum ut rationem habeat canonis Carthaginensis, qui vetat appellari à iudicibus electis, tamen si ij duodecim non essent; cum præfertim in causa Rothadi integer ex consensu partium fuerit iudicum numerus, à quibus dein lata sententia est. Quod si ea sententia infringatur, pessumdari hoc unico facinore auctoritatem Metropolitanorum, funditus everti vigorem ecclesiasticæ disciplinæ, & iudicia synodorum in contemptum abitura, etiam apud laicos. Ut cumque se res habeat, si post monitiones illas Papa ex speciali gratia, & intuitu misericordiæ, Rothadum restituere velit, nolle se auctoritati ejus obstitere, malle enim se credere multa Nicolao revelata esse quæ aliis sunt abscondita & occulta.

CAPVT XXIV.

Synopsis.

I. Rothadus à Nicolao Papa restitutus est in integrum. Inventata autem Hincmaro depositionis pœna si restitutionis executionem impediatur. Vult tamen ut si quid Rothado objicitur, accusatio peragatur apud sedem apostolicam.

II. Regulam prorsus novam invchere conatur Nicolaus, synodum nempe provincialem non posse deponere Episcopum, etiamsi apostolicam sedem non appellaverit, expellendaque esse mandata specialia Summi Pontificis.

III. Contendebat Nicolaus iudicia Episcoporum inter majores causas numerari, quod negabant Galli. Urget Nicolaus, interrogatque quanam tandem cause sint majores si iudicia Episcoporum in eum censum referenda non sunt.

IV. Non contradicit Nicolaus Gallorum regulam, Tom. II.

qui aiebant provocari non posse à iudicibus electis. Sed obliquè agens, ait ei locum esse non posse in causa Rothadi. illum enim non appellasse iudices electos. quod verum est.

V. Rothadus itaque sedem suam recepit. Sed tamen Galli non dicebant à regulis suis. Probatur ex Hincmaro, qui synodi iudicium contendit non fuisse casatum, sed Rothado humiliter poscenti veniam ab apostolica sede datam. Synodum vero Gallicanam his decretis paruisse, ut præcipiunt antiqua regula.

VI. Galli optimo jure contendebant appellari non posse à iudicibus electis. Nicolai tamen desiderium consentaneum prorsus rationi erat. Rothadus enim non appellaverat expressè iudices. Præterea, pendente appellatione nihil temerari debuit inconsulta sede apostolica.

VII. Certa est regula, appellari non posse à iudicibus electis. Cui & Romani Pontifices assentiuntur. Apud Græcos vetita erat appellatio à sententia iudicum electorum.

VIII. Appellari non posse à iudicibus electis existimabat etiam divi Bernardus.

I. ROMAM itaque profectus Rothadus Episcopus Sueffionensis juxta præceptum Nicolai, illic semestrem integrum commoratus est, adventum vicariorum Episcoporum expectans. Sed cum illi se per literas excusassent, eo prætextu, quod Italia undique obsepta esset armis hostium, significassentque præterea impositam sibi non fuisse curam accusandi Rothadum, Nicolaus congregato Romæ Concilio anno DCCC LXV. Rothadum in eum statum restituit in quo erat ante sententiam excommunicationis & depositionis in illum latam. Tum Regem Carolum Calvum orat ut decreti hujus executionem protegat, Episcopumque illum restitui jubeat. Hincmarum verò objurgans, depositionis pœnam intencat si decreti hujus executionem impediatur. Declarat tamen eam sibi mentem esse ut si quid Rothado objicitur, accusatio institui & peragi possit apud apostolicam sedem.

Nicol. ep. 44i ad Carolum.

II. Sed in primis consideranda est epistola Nicolai ad Episcopos Gallicanos, in qua rationem reddit eorum quæ à se gesta erant in causa Rothadi. Et tamen cum contemni & atteri turpe ac fordidum arbitraretur, ac ulcisci vellet auctoritatem suam, quam in eo violatam esse existimabat quod Episcopi dejecti appellationem admittere iudices nollent, regulam invehere conatur non solum canonibus receptis & decessorum suorum praxi contrariam, sed etiam variis suimet constitutionibus in superioribus epistolis contentis. Itaque regula ab eo proposita, pompæ nimirum plena, est hæc, synodum provincialem non posse deponere Episcopum, etiamsi apostolicam sedem non appellaverit, expectandaque esse mandata specialia Summi Pontificis. Diferta in eam

Z z ij